

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์โกเมน ภัทรภิรมย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔ - ๕๕/๒๕๕๓

วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๑๗ (เพิ่มมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๘ และมาตรา ๘๕/๙) มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภา รวมสองคำร้อง ซึ่งเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่..) พ.ศ. กรณีเพิ่มอำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๘ และอำนาจประกาศให้บัตรเลือกตั้งเป็นบัตรเสียตามมาตรา ๘๕/๘ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๒)

๑. คำร้องที่หนึ่ง เป็นคำร้องของ นายพนัส ทัศนียานนท์ สมาชิกวุฒิสภา กับสมาชิกวุฒิสภาอีกห้าสิบสามคน สรุปความเห็นได้ว่า

ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๑๗ ให้เพิ่มมาตรา ๘๕/๑ ถึงมาตรา ๘๕/๑๐ ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา คือ

มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๘ ที่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่กระทำการโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรมนั้น ผู้ร้องเห็นว่า สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ รับรองไว้ ย่อมอยู่ในความคุ้มครองตามมาตรา ๒๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระ มีอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ความเป็นอิสระของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หมายความว่า เป็นอิสระจากอำนาจสั่งการขององค์กรอื่น แต่ยังคงต้องอยู่ภายใต้หลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ ซึ่งเป็นหลักไม่ให้อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ตกอยู่แก่องค์กรใดโดยลำพัง การตรากฎหมายมอบอำนาจให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวน กล่าวโทษชี้ขาด และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้อย่างเบ็ดเสร็จดังในร่างพระราชบัญญัติ ฯ เป็นการละเมิดหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตย สำหรับภารกิจในการจัดการเลือกตั้งนั้น รัฐธรรมนูญได้แยกอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการจัดการเกี่ยวกับการเลือกตั้งไว้

สองกรณี คือ ปัญหาการจัดการกระบวนการการเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยและจัดการการเลือกตั้งใหม่โดยอิสระ ทั้งก่อนและหลังประกาศผลการเลือกตั้ง ดังปรากฏตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๗ (๑) และมาตรา ๑๔๕ (๔) ส่วนปัญหาผู้สมัครกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงอย่างจริงจังก่อน แล้วจึงจะดำเนินการโดยพลันได้ ดังปรากฏตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๗ (๒) และมาตรา ๓๒๗ (๕) ซึ่งระบุไว้ชัดเจนว่า การดำเนินการนั้นหมายความว่า การดำเนินคดีต่อศาลในความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หรือพรรคการเมือง ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๗ ยืนยันอำนาจชี้ขาดของศาลว่า การจัดการกับการกระทำ ความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งโดยการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ให้กระทำโดยอำนาจศาลยุติธรรม จะเห็นได้ว่า อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ จะถูกจำกัดให้ใช้ได้เฉพาะกรณีที่ กระบวนการเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม มีการโกงการเลือกตั้งเท่านั้น หากไม่ปรากฏปัญหา นี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศผลการเลือกตั้งเสมอ จะสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ไม่ได้แม้จะ เชื่อว่า ผู้สมัครคนใดชื่อเสียง ก็ต้องไปดำเนินคดีอีกส่วนหนึ่ง

ผู้ร้องอ้างว่า มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ ที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทำลายความคุ้มครองสิทธิพื้นฐานทางศาลที่ให้แก่ ปวงชนอย่างชัดเจน มีผลเท่ากับเป็นการตั้งศาลขึ้นใหม่ ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔

กรณีร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๘ ที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่า พรรคการเมืองใดทุจริตในการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ แล้วกำหนดให้บัตรลงคะแนนของประชาชนในพื้นที่กระทำผิด ตกเป็นบัตรเสีย ถือเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยล่วงสิทธิในทาง การเมืองของหลายฝ่าย คือ สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ ที่สมัคร รับเลือกตั้งแล้ว ไม่มีสิทธิได้รับคะแนนจากประชาชน สิทธิในการรวมตัวเป็นพรรคการเมืองตาม มาตรา ๔๗ ต้องสิ้นความหมายไป นอกจากนี้ การเลือกตั้งเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชน การให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเข้าแทรกแซงการเลือกตั้งของประชาชนได้ทุกขั้นตอน มีอำนาจสรุป การกระทำผิดเพียงบางส่วน โดยกระบวนการชี้ขาดที่ไร้หลักเกณฑ์ ไร้หลักประกัน และสรุปเป็นความ ผิดพลาดของประชาชนทั้งมวล สั่งเลือกตั้งใหม่ หรือบอกล้างเจตนาของประชาชนคนหนึ่งเป็นผู้พิทักษ์ บุคคลเสมือนไร้ความสามารถ จึงเป็นแนวคิดที่รับไม่ได้ในระบบการปกครองแบบผู้แทนและความสำคัญ ผิดเช่นนี้ได้ก้าวเข้าสู่การพัฒนาการขั้นสูงสุดที่ทั้งรัฐบาลและรัฐสภาที่เป็นผู้แทนของประชาชนเอง ร่วม กันตรากฎหมายให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ถึงขั้นให้อำนาจปฏิเสธไม่นับคะแนนของประชาชน

แม้ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๘ จะมุ่งจำกัดการใช้สิทธิพื้นฐาน โดยไม่ล่วงล้ำถึงขั้นเพิกถอนสิทธิก็ตาม แต่ก็จะต้องอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ที่บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้” และมาตรา ๑๐๐ นี้บัญญัติให้ต้องนำคะแนนของประชาชนมาคำนวณเป็นผลเลือกตั้งเสมอ กรณีจึงเป็นที่ชัดเจนว่า รัฐสภาได้ล่วงล้ำจำกัดสิทธิพื้นฐานของประชาชนที่รัฐธรรมนูญมิได้ให้อำนาจไว้ และมาตรการดังกล่าวยังบัญญัติเกินความจำเป็น อ้างเอาการกระทำผิดของคนจำนวนหนึ่งมาทำลายสิทธิคนทั้งกระบวนการเลือกตั้ง อีกทั้งทำให้สิทธิเหล่านั้นต้องไร้ความหมาย มีสิทธิเหมือนไม่มีสิทธิ ขัดต่อหลักที่ว่าด้วยหน้าที่รักษาสาระสำคัญของสิทธิ ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๘ จึงเป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ด้วย

๒. คำร้องที่สอง เป็นคำร้องของ นายคำนวณ โชโลปถัมภ์ สมาชิกวุฒิสภา กับสมาชิกวุฒิสภา อื่นอีกสิบสี่คน ซึ่งต่อมายื่นคำร้องเพิ่มเติมด้วย สรุปความเห็นได้ว่า

ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๑๗ ที่ให้เพิ่มมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยเหตุกระทำการไม่สุจริตและเที่ยงธรรมนั้น มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย แต่ปรากฏว่า ไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญใดที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลใด การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงกระทำมิได้ ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ ที่บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติเรื่องการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไว้ในหมวด ๔ บทกำหนดโทษให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคล ศาลจะต้องลงโทษจำคุกและหรือปรับบุคคลนั้นก่อนแล้วจึงสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ที่ได้รับโทษอาญาด้วยทุกครั้ง ถือได้ว่าการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลเป็นส่วนควบของโทษจำคุกและหรือโทษปรับ ซึ่งเป็นโทษอาญา ใช้บังคับแก่บุคคลทุกคนที่กระทำผิดตามพระราชบัญญัติ ฯ แต่ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา โดยบุคคลเหล่านั้นไม่ต้องรับโทษทางอาญาด้วย ทั้งที่พฤติการณ์ในการกระทำผิดมีลักษณะเหมือนกัน ต่างกันที่องค์กรผู้ใช้อำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ระหว่างศาลกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ ที่บัญญัติให้อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล และขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน เพราะคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรในทางบริหารไม่ใช่ศาล จึงไม่มีสิทธิใช้อำนาจของศาลเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลใด สภาพบังคับตามกฎหมายต่อบุคคลที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยศาลและโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ไม่เท่าเทียมกัน เพราะถ้าถูกเพิกถอนสิทธิโดยศาล บุคคลนั้นจะต้องได้รับโทษอาญาด้วย แต่ถ้าถูกเพิกถอนสิทธิโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งบุคคลนั้นกลับไม่ต้องรับโทษอาญา

การที่ร่างพระราชบัญญัติ ๗ มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ยังถือได้ว่า เป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เทียบเท่าศาล เป็นการตั้งศาลขึ้นใหม่เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่ง หรือคดีที่มีข้อหาฐานใดฐานหนึ่งโดยเฉพาะแทนศาลที่มีอยู่ ซึ่งกระทำมิได้ เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๗๑

ผู้ร้องอ้างว่า ร่างพระราชบัญญัติ ๗ มาตรา ๑๗ ส่วนที่จะดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม ตามมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๗๑ ใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

ศาลรัฐธรรมนูญให้คณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแสดงความเห็นเป็นหนังสือเพื่อประกอบการพิจารณา

คณะรัฐมนตรีแสดงความเห็นเกี่ยวกับประเด็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามร่างพระราชบัญญัติ ๗ มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ สรุปได้ว่า

รัฐธรรมนูญมีความประสงค์ที่จะปฏิรูปการเมือง โดยจัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นเป็นองค์กรอิสระที่จะควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ฯลฯ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงได้ให้อำนาจหน้าที่แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งหลายประการ

ดังที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๔๗ ซึ่งรวมถึงการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อโต้แย้งต่างๆ ตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา จะได้กำหนดต่อไป สำหรับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้น รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๑๗ พุทธศักราช ๒๕๒๑ และพุทธศักราช ๒๕๓๔ บัญญัติตรงกันว่า บุคคลอาจถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง “โดยคำพิพากษา” แต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๑๐๖ (๔) บัญญัติว่า บุคคลต้องห้ามใช้สิทธิเลือกตั้ง “ในระหว่าง ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง” โดยไม่มีคำว่า “โดยคำพิพากษา” ย่อมแสดงเจตนารมณ์ว่า ประสงค์ให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่จะบัญญัติขึ้นว่า การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในกรณีใด เป็นขององค์กรใด หรือเป็นไปโดยบทบัญญัติของกฎหมายโดยไม่ผูกมัดว่า ต้องเป็นศาลต่าง ๆ เท่านั้น และเมื่อการวินิจฉัยเกี่ยวกับการประพฤติ ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย ก็สมควรให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้กระทำการโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรมนั้นได้ด้วย ดังนั้น การสั่งให้เลือกตั้งใหม่ในเวลาต่อมา หากให้ผู้กระทำการไม่สุจริตยังคงเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งต่อไปได้ การเลือกตั้งครั้งหลังย่อมไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ดังนั้น การตรากฎหมายให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้กระทำการไม่สุจริตและเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง เพื่อให้เลือกตั้งใหม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงเป็นการตรากฎหมายที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ในส่วนความเห็นเกี่ยวกับประเด็นการกำหนดให้บัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนให้แก่พรรคการเมืองเป็นบัตรเสีย เพราะพรรคการเมืองกระทำการโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรมตามร่างพระราชบัญญัติมาตรา ๘๕/๘ นั้น คณะรัฐมนตรีเห็นว่า ในการลงคะแนนเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อเป็นการลงคะแนนเลือกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง โดยใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง คะแนนที่ลงให้พรรคการเมืองนั้นย่อมเป็นประโยชน์แก่ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อทุกคนร่วมกัน มิใช่เป็นประโยชน์แก่ผู้สมัครรายใดรายหนึ่ง และการกระทำผิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมมิใช่เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่บุคคลใดโดยเฉพาะ แต่มีผลถึงผู้สมัครของพรรคการเมืองนั้นทุกคน ด้วยเหตุนี้ เมื่อปรากฏหลักฐานว่า มีการทุจริตในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งพรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนในเขตดังกล่าวย่อมไม่สมควรได้รับประโยชน์จากการนั้น เพราะเป็นการเอาเปรียบพรรคการเมืองอื่น อันเป็นผลจากการเลือกตั้งที่ไม่สุจริตและเที่ยงธรรม มาตราการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๕/๘ จำเป็นต้องแตกต่างจากการแก้ไขปัญหาการเลือกตั้งที่ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เพราะการทุจริตในการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อผลประโยชน์จะตกอยู่กับผู้สมัครของพรรคการเมืองนั้นทุกคน จึงไม่อาจแยกให้มีการลงคะแนนใหม่

เฉพาะบุคคลได้ และการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง การจัดทำให้มีการเลือกตั้งใหม่ทั้งประเทศเป็นการสิ้นเปลืองเกินกว่าเหตุ และแม้จะจัดทำให้มีการลงคะแนนใหม่ในพื้นที่ที่พบการทุจริตก็อาจไม่เป็นธรรมแก่พรรคการเมืองที่ได้รับคะแนน แต่ไม่ปรากฏเหตุว่า มีส่วนร่วมในการกระทำทุจริตด้วย ฉะนั้น การกำหนดให้พรรคการเมืองไม่ได้รับประโยชน์จากคะแนนดังกล่าว เพื่อนำมารวมกับคะแนนรวมทั้งหมดของพรรคการเมืองนั้น จึงสมเหตุสมผล และเป็นมาตรการแก้ไขปัญหาที่ตรงกับเหตุแห่งการกระทำ

สำหรับปัญหาว่า การไม่นับคะแนนบัตรเลือกตั้งเป็นการละเมิดสิทธิเลือกตั้งของประชาชน และสิทธิสมัครรับเลือกตั้งด้วยนั้น คณะรัฐมนตรีเห็นว่า ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งลงคะแนนสมบูรณ์แล้ว การที่บุคคลใดจะอ้างคะแนนเสียงเพื่อประโยชน์จากการกระทำที่ทุจริตนั้นย่อมเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เพราะผลการเลือกตั้งที่จะทำให้บุคคลใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ต้องเป็นผลการเลือกตั้งที่มาจาก การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมด้วย มาตรการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๕/๘ นี้ สอดคล้องกับลักษณะวิธีการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อซึ่งไม่แตกต่างจากวิธีการให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือกรณีมีการคัดค้านในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เพราะยอมทำให้ผลการลงคะแนนเป็นอันเสียไปเช่นกัน และไม่อาจกล่าวอ้างได้ว่า กรณีเช่นนั้นเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ได้ เพราะเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดมาตรการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

คณะกรรมการการเลือกตั้งชี้แจงประเด็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ สรุปได้ว่า

รัฐธรรมนูญจัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระ เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดทำให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ฯลฯ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้อำนาจหน้าที่ในการออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติการตามกฎหมาย ดำเนินการเลือกตั้ง และออกคำสั่งในการบริหารตลอดจนการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ และสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม การที่รัฐธรรมนูญจัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระ และให้อำนาจหน้าที่ดังกล่าว ย่อมเป็นบทยกเว้นจากหลักการแบ่งแยกอำนาจซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปในรัฐธรรมนูญ ไม่เป็นการขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจ ดังนั้น หากรัฐสภาจะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ อันเป็นคำสั่งที่มีสภาพบังคับเสร็จเด็ดขาด ก็มีความชอบธรรมที่จะทำได้ เพราะมิใช่เป็นการใช้อำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยไม่มีเหตุอันควร หรือตามอำเภอใจแต่อย่างใด รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมิได้บัญญัติบังคับว่า การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจะต้องกระทำโดยอำนาจศาลยุติธรรม เมื่อสถานการณ์ของสังคมเปลี่ยนแปลงไป การจะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นอีกองค์กรหนึ่งที่มีอำนาจหน้าที่ในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เมื่อมีเหตุอันควรตามกฎหมายแล้ว ก็ไม่เป็นการต้องห้าม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) สำหรับการใช้อำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยศาลยุติธรรมนั้น เป็นขั้นตอนต่อเนื่องทางกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ศาลจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของจำเลยในคดีอาญาได้ต่อเมื่อศาลพิจารณาพิพากษาคดีภายใต้หลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเห็นว่า จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดอาญาจริง ตามพระราชบัญญัติ ฯ หมวด ๔ บทกำหนดโทษ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๗ (๕) แต่การที่ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง มิใช่การลงโทษผู้สมัครรับเลือกตั้งในทางอาญา แต่เป็นบทบังคับในขั้นตอนของการจัดการการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐ (๘) และมาตรา ๘ วรรคสอง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่พิจารณาประกาศเฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเท่านั้น โดยมีมติเอกฉันท์และในช่วงระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเลือกตั้งซ่อม แล้วแต่กรณี โดยพลัน การให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นเหตุของการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือเลือกตั้งซ่อมกลับเข้ามาสู่สนามเลือกตั้งได้อีก โดยไม่มีบทบังคับผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว และรอให้ศาลยุติธรรมเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งซ่อมไม่ทันกาล และไม่บังเกิดผลในเชิงป้องปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง จึงมีความจำเป็นต้องให้อำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง หากผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดมีพฤติกรรมเข้าข่ายตามมาตรา ๘๕/๑ และมาตรา ๘๕/๓ ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อให้ความเห็นว่าการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการโดยเที่ยงธรรมหรือไม่ อันเป็นหลักประกันความถูกต้องของคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งและความเป็นธรรมแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับหลักความสมควรแก่เหตุ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีความเห็นว่าการให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งก่อนและหลัง

การประกาศผลการเลือกตั้งตามมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ ไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ในส่วนความเห็นเกี่ยวกับประเด็นการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้บัตรเลือกตั้งที่ลงให้พรรคการเมืองในเขตพื้นที่ที่มีพรรคการเมือง เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ ฯ หรือก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจ ให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าวเพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมือง เป็นบัตรเสียและมีให้นับเป็นคะแนนตามมาตรา ๘๕/๘ นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า รัฐธรรมนูญได้เล็งเห็นความสำคัญของคะแนนเลือกตั้งของประชาชน ไม่เพียงแต่นับเป็นคะแนนเท่านั้น แต่โดยหลักการแล้วทุกคะแนนจะต้องมีผลต่อการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมเช่นกัน ตลอดจนมีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวน สอบสวน เพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น อันเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อด้วย ในกรณีที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือที่เรียกว่า การคัดค้านการเลือกตั้ง หากสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงได้ความตามที่ร้องคัดค้านแล้ว จะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่นั้น อาจส่งผลให้เกิดความยุ่งยากมาก เช่น การจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองใหม่ การประกาศแก้ไขชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีชื่อลำดับท้ายๆ ของพรรคการเมืองบางพรรคให้พ้นจากสมาชิกภาพไป เป็นต้น พระราชบัญญัติ ฯ หมวด ๓ การคัดค้านการเลือกตั้งยังไม่มีบทบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์การคัดค้านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไว้ ด้วยเหตุนี้ การควบคุมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมนั้น จึงต้องเน้นและให้ความสำคัญในการใช้มาตรการป้องกัน หากไม่มีมาตรการอื่นที่กฎหมายวางไว้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งปฏิบัติ การดำเนินการเกี่ยวกับการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออาจมีอุปสรรค และมีความเห็นหลากหลายอันจะนำไปสู่ข้อขัดแย้งได้ ควรสร้างบทบังคับแก่การกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๘ เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ปฏิบัติหน้าที่ในชั้นก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง เป็นการชดเชยมาตรการแก้ไขในเรื่องการคัดค้านการเลือกตั้งซึ่งแทบจะไม่มีอยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และการที่มาตรา ๘๕/๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศให้บัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนน

ให้พรรคการเมืองที่เข้าข่ายลักษณะตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๕/๘ เป็นบัตรเสียเฉพาะพื้นที่ที่มีการกระทำผิดนั้น เพราะไม่อาจแยกว่าบัตรเลือกตั้งใดเป็นบัตรเลือกตั้งที่มีได้เกิดจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๔ ยังบัญญัติให้นับคะแนนทุกหน่วยเลือกตั้งรวมกัน ซึ่งเป็นวิธีการที่เบาที่สุดเมื่อเปรียบเทียบชั่งน้ำหนักกับการยอมปล่อยให้มีการนับคะแนนให้พรรคการเมืองในพื้นที่ที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า พรรคการเมืองนั้นได้รับคะแนนเสียงโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ถึงแม้จะมีผลกระทบต่อคะแนนเสียงที่สุจริตบ้างก็เป็น “ความจำเป็นมิอาจหลีกเลี่ยงได้” และก่อนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งออกประกาศดังกล่าว ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๘ วรรคสาม ให้นำความในมาตรา ๘๕/๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม กล่าวคือ ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อให้ความเห็นว่าการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศให้บัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนให้พรรคการเมืองที่มีพฤติกรรมการเข้าข่ายตามมาตรา ๘๕/๘ วรรคหนึ่ง เป็นบัตรเสียนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการโดยเที่ยงธรรมหรือไม่ ซึ่งเป็นหลักประกันความถูกต้องของการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งและความเป็นธรรมแก่พรรคการเมือง อันเป็นการสอดคล้องกับหลักความสมควรแก่เหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีความเห็นในประเด็นนี้ว่า ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

พิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องแต่ละฉบับเป็นคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคน เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติ ฯ ที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แล้วเสนอความเห็นนั้นต่อประธานวุฒิสภา และประธานวุฒิสภาส่งความเห็นดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย จึงเป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๒) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องทั้งสองไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไปได้ และเนื่องจากคำร้องที่หนึ่งเป็นการเสนอความเห็นให้พิจารณารวมสองประเด็น คือ มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเป็นประเด็นหนึ่ง และมาตรา ๘๕/๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเป็นอีกประเด็นหนึ่ง ส่วนคำร้องที่สองเป็นการเสนอความเห็นให้พิจารณาเพียงประเด็นเดียว คือ มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เห็นว่าคำร้องทั้งสองมีประเด็นที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยเป็นอย่างเดียวกัน จึงให้รวมการพิจารณาเป็นเรื่องเดียวกันโดยกำหนดประเด็นพิจารณาเป็นสองประเด็น

ประเด็นที่หนึ่ง มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ ซึ่งเพิ่มโดยร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๑๗ ที่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งก่อนและหลังประกาศผลการเลือกตั้ง อันเนื่องจากผู้สมัครนั้นทำการโดยไม่สุจริตและ

เที่ยงธรรม มีข้อความขัดหรือแย้งต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๗๑

ประเด็นที่สอง มาตรา ๘๕/๘ ซึ่งเพิ่มโดยร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๑๗ ที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาว่า พรรคการเมืองใดทุจริตในการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อแล้ว กำหนดให้บัตรเลือกตั้งของประชาชนที่ลงคะแนนให้แก่พรรคการเมืองนั้น เฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นบัตรเสียและมีให้นับเป็นคะแนน เป็นการลวงสิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ ละเมิดสิทธิเลือกตั้งของประชาชนตามมาตรา ๑๐๕ สิทธิการรวมตัวเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๗ และสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๗ เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามมาตรา ๒๕ หรือไม่ ประเด็นที่หนึ่ง มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ มีความว่า

“มาตรา ๘๕/๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวน แล้วเห็นว่า มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่า ผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจ ให้บุคคลอื่นกระทำความผิดดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำความผิดดังกล่าวแล้ว ไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การกระทำนั้นน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกราย เป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง

ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า มีการกระทำความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำของผู้ใด ถ้าเห็นว่า ผู้สมัครผู้ใดจะได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้สมัครผู้นั้นระงับ หรือดำเนินการใดเพื่อแก้ไขความไม่สุจริตและเที่ยงธรรมนั้น ภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ผู้สมัครผู้นั้นไม่ดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานว่า ผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำนั้น

มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรานี้ต้องมีคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์

เมื่อมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครคนใดแล้ว ให้พิจารณาดำเนินการให้มีการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้สมัครผู้นั้นด้วย

ในกรณีที่มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรานี้ภายหลังวันลงคะแนนและผู้สมัครที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้คะแนนเลือกตั้งมากที่สุดเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

มาตรา ๘๕/๓ ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบคณะหนึ่งประกอบด้วย ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการกฤษฎีกาทุกคณะ ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งไม่เป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ และไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในพรรคการเมือง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘๕/๓ ในกรณีที่ประธานกรรมการกฤษฎีกาคณะใดไม่อาจดำรงตำแหน่งกรรมการได้ ให้กรรมการกฤษฎีกาประจำคณะนั้นเลือกกรรมการกฤษฎีกาคณะหนึ่งในคณะเดียวกันที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวเป็นกรรมการแทน ในกรณีที่ไม่มีอาจหากรรมการแทนได้ ให้คณะกรรมการนี้ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะวินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครผู้ใด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งความเห็นพร้อมด้วยสำนวนการสืบสวนสอบสวนไปยังคณะกรรมการตามพรรคหนึ่ง เพื่อพิจารณาให้ความเห็นว่าความเห็นดังกล่าวเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการโดยเที่ยงธรรมหรือไม่ หากคณะกรรมการดังกล่าวมีความเห็นต่างไปจากความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีคำวินิจฉัยตามความเห็นเดิมก็ได้ แต่ต้องแสดงเหตุผลและให้ประกาศคำวินิจฉัยพร้อมทั้งเหตุผล และความเห็นของคณะกรรมการตามพรรคหนึ่งในราชกิจจานุเบกษา

การให้ความเห็นของคณะกรรมการตามพรรคสอง ต้องกระทำโดยที่ประชุมคณะกรรมการที่มีกรรมการร่วมประชุมไม่น้อยกว่าสองในสามและต้องกระทำภายในเวลาไม่เกินห้าวันนับแต่วันได้รับเรื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง หากพ้นห้าวันแล้วยังไม่มีความเห็นของคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการต่อไป

ให้คณะกรรมการตามพรรคหนึ่ง ได้รับคำตอบแทนตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๘๕/๔ ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ก่อนได้รับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดกระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง หรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต โดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำ ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกผู้นั้นมีกำหนดเวลาหนึ่งปีก็ได้ แต่ต้องสั่งภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง แล้วแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและนายกรัฐมนตรีทราบ

ให้นำความในมาตรา ๘๕/๓ มาใช้บังคับกับการดำเนินการตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม”

ตามที่ผู้ร้องขอให้วินิจฉัยว่า มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๔ ที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครหรือของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขัดหรือแย้ง

ต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ บัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” เป็นการบัญญัติต้องการให้ทำหน้าที่ใช้อำนาจอธิปไตย

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ฯลฯ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

มาตรา ๑๔๗ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงโดยพลัน เมื่อปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ก่อนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ฯลฯ ผู้ใดได้กระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต โดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำลงไป ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯลฯ และมาตรา ๑๔๗ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งเสร็จแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องพิจารณาวินิจฉัยสั่งการโดยพลัน” โดยไม่ได้บัญญัติว่าสั่งการในเรื่องใดบ้าง ซึ่งก็ต้องแปลว่า สั่งการตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญให้ไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ และมาตรา ๑๔๗

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้ทั้งอำนาจหน้าที่ในรัฐธรรมนูญและอำนาจหน้าที่ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติด้วย ซึ่งได้มีร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กระทำการโดยไม่สุจริตหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้ร้องตามคำร้องทั้งสอง ขอให้วินิจฉัยว่า มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจตามรัฐธรรมนูญ หรือไม่

รัฐธรรมนูญบัญญัติเกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไว้ในมาตรา ๑๐๖ ว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ.... (๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง” โดยไม่ได้บัญญัติว่า องค์กรใดมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐๔ (๔) ใช้คำว่า “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา” ซึ่งหมายความว่าต้องมีการฟ้องต่อศาลและศาลมีคำพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันไม่ได้บัญญัติว่าถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษาก็แสดงว่าองค์กรที่มีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ อาจเป็นองค์กรอื่นที่ไม่ใช่ศาลก็ได้ ดังนั้นเมื่อรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติต่อองค์กรผู้มีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไว้ รัฐสภาจึงอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๕ (๖) ตราร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๑ และมาตรา ๘๕/๕ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้ ที่ผู้ร้องอ้างว่า ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๑ และมาตรา ๘๕/๕ ขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญจัดตั้งขึ้นในหมวด ๖ รัฐสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๕ (๓) บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสืบสวน สอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามมาตรา ๑๕๔ วรรคสอง คือ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาด้วย และมาตรา ๑๕๕ (๖) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติได้ ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๑ และมาตรา ๘๕/๕ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง โดยมีคณะกรรมการตรวจสอบให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๘๕/๓ จึงไม่ขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจธิปไตยตามที่ผู้ร้องอ้างเพราะตราขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจไว้

กรณีที่ผู้ร้องเห็นว่า มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ นั้น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้...” ซึ่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดลักษณะของบุคคลที่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งไว้ในมาตรา ๑๐๖ (๔) ว่า “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง” แสดงว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งอาจถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจึงไม่ขัดรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ซึ่งพระราชบัญญัติ ฯ หมวด ๔ บทกำหนดโทษก็ได้บัญญัติการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไว้ โดยให้ศาลเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๑ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง และมาตรา ๑๑๐ ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี มาตรา ๑๐๒ ถึงมาตรา ๑๐๕ มาตรา ๑๐๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๑๑ และมาตรา ๑๑๓ ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๑ และมาตรา ๘๕/๕ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ที่กระทำการที่ระบุไว้ในมาตรานั้น ๆ เป็นเวลาหนึ่งปี จึงเป็นการกำหนดเหตุที่จะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งและองค์กรที่จะใช้อำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้น แม้จะเป็นการออก

กฎหมายจำกัดสิทธิแต่สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิที่อาจถูกเพิกถอนหรือจำกัดได้ตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ จึงไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕

กรณีที่ผู้ร้องอ้างว่า การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติ ฯ หมวด ๔ บทกำหนดโทษนั้น บุคคลที่ถูกศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจะต้องมีการทำความผิดทางอาญาที่จะต้องรับโทษทางอาญาควบคู่กันไปด้วย แต่มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ เป็นการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยไม่มีการทำความผิดทางอาญาและลงโทษทางอาญาด้วย จึงเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” หมายความว่า บุคคลจะได้รับการปฏิบัติ และการคุ้มครองตามกฎหมายต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญอย่างเดียวกัน โดยเท่าเทียมกัน ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ นี้ มีวัตถุประสงค์จะใช้บังคับแก่ “ผู้สมัครรับเลือกตั้ง” ที่สอบสวนแล้วมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ ฯ และ “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” ที่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ก่อนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้นั้นได้กระทำการโดยไม่สุจริตหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต จึงเป็นการบัญญัติกฎหมายเฉพาะเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง และใช้บังคับแก่ผู้ที่ถูกสอบสวนแล้วว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ได้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ ทุกคน โดยเท่าเทียมกัน จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมและผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีการกระทำที่เป็นความผิดอันจะต้องถูกลงโทษตามพระราชบัญญัติ ฯ หมวด ๔ ยังจะต้องถูกดำเนินคดี และถูกลงโทษตามบทบัญญัติดังกล่าวอีกด้วย ร่างพระราชบัญญัติ มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นผลร้ายแก่ผู้ที่ถูกเพิกถอนนับว่าเป็นโทษอย่างหนึ่ง แต่ไม่ใช่โทษทางอาญา โดยเป็นโทษทางปกครองทำนองเดียวกับโทษทางวินัยของข้าราชการ ซึ่งแม้การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดว่าทำผิดวินัย แต่การให้อยู่ในราชการต่อไปจะเกิดความเสียหายได้ก็อาจสั่งให้ออกจากราชการฐานมลทินมัวหมองได้ โทษทางปกครองนี้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓๓ (๑) ก็ให้อำนาจคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนด “โทษปรับทางปกครอง” ได้

การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งพระราชบัญญัติ ฯ ในหมวด ๔ ให้ศาลเป็นผู้ใช้ เมื่อร่าง ฯ มาตรา ๘๕/๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ใช้ด้วย ก็อาจเป็นปัญหาว่าเป็นการใช้อำนาจ

ซ้ำซ้อนกัน แต่ก็เป็นเรื่องกฎหมายฉบับเดียวกันซ้ำซ้อนกัน ซึ่งต้องไปปรับปรุงกฎหมายนั้นเองไม่ใช่
ปัญหากฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ

สำหรับกรณีที่ผู้ร้องอ้างว่า มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ มีข้อความที่ขัด
หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๓๑ นั้น

รัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า

มาตรา ๒๓๓ การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการตาม
รัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

มาตรา ๒๓๔ บรรดาศาลทั้งหลายจะตั้งขึ้นได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ

การตั้งศาลขึ้นใหม่ เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งหรือคดีที่มีข้อหาฐานใดฐานหนึ่ง โดย
เฉพาะแทนศาลที่มีอยู่ตามกฎหมายสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีนั้น จะกระทำมิได้

มาตรา ๒๓๑ ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือ
กฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น

เมื่อพิจารณาแล้วว่า ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕
ที่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่มีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีลักษณะตามที่กำหนดไว้นอกจากศาล มิใช่เป็นการตั้งศาลขึ้นใหม่
เพื่อพิจารณาคดีใดคดีหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนสิทธิ
เลือกตั้งทำนองเดียวกับที่ให้อำนาจในการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งเดิมเป็นอำนาจศาลแต่ปัจจุบัน
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๔) ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น มาตรา ๘๕/๑
มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ จึงไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓
มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๓๑

ประเด็นที่สอง ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๘ มีความว่า

“มาตรา ๘๕/๘ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า พรรคการเมือง
เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง หรือสมาชิกของพรรคการเมือง ผู้ใดได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อื่น
กระทำการดังกล่าวเพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมือง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การกระทำ
ดังกล่าวน่าจะเป็นผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้ง
มีอำนาจประกาศให้บัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนให้แก่พรรคการเมืองนั้นเป็นบัตรเสียและมีให้นับเป็นคะแนน
ทั้งนี้ เฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีการกระทำนั้น

การกำหนดเขตพื้นที่ตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดจากหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งก็ได้ โดยคำนึงถึงผลกระทบแห่งการกระทำนั้น

ให้นำความในมาตรา ๘๕/๓ มาใช้บังคับกับการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง โดยอนุโลม”

ในประเด็นนี้พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๑๔๕ (๖) บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดการกับการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่มีการกระทำฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ ฯ ซึ่งน่าจะเป็นผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้บัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนให้พรรคการเมืองนั้น เป็นบัตรเสียและมีให้นับเป็นคะแนนเฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีการกระทำนั้นเป็นกรณีตามกฎหมายบัญญัติให้อำนาจนี้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเพิ่มขึ้น ซึ่งรัฐธรรมนูญให้อำนาจรัฐสภาไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๖)

ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๘ ที่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดการกับการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่มีการกระทำอันน่าจะเป็นผลให้การเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศให้บัตรเลือกตั้งของประชาชนที่ลงคะแนนให้แก่พรรคการเมืองที่มีหลักฐานน่าเชื่อว่า กระทำการอันน่าจะเป็นผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เป็นบัตรเสียและมีให้นับเป็นคะแนน เฉพาะเขตพื้นที่ที่มีการกระทำนั้น มีลักษณะเป็นการกำหนดความรับผิดชอบของกลุ่มบุคคลที่บุคคลในกลุ่มเดียวกันคนหนึ่งคนใดไปกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเพื่อประโยชน์ของกลุ่มบุคคลนั้น ผู้ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มบุคคลนั้นต้องรับผิดชอบด้วยกันทั้งหมด ทำนองเดียวกับความรับผิดชอบของกลุ่มบุคคลตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๘๕/๘ เป็นมาตรการซึ่งใช้ดำเนินการเมื่อมีการเลือกตั้งแล้ว แต่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการดำเนินการภายหลังที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วจึงไม่เป็นการละเมิดสิทธิเลือกตั้งของประชาชนตามมาตรา ๑๐๕ และมีได้เป็นการจำกัดสิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ หรือสิทธิการรวมตัวเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๗ หรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๐๗ แต่อย่างไรก็ดี ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๘๕/๘ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕

โดยเหตุผลดังได้พิจารณาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า

๑. ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๑๗ ที่เพิ่มความเป็นมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓

และมาตรา ๘๕/๕ ไม่ขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ และไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๗๑

๒. ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๑๗ ที่เพิ่มความเป็นมาตรา ๘๕/๘ ไม่เป็นการล่วงสิทธิของประชาชนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งของพรรคการเมือง และของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕

ศาสตราจารย์โกเมน ภัทรภิรมย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ